ה: דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

אי גמיר למה ליה רשותא למשקל. הא דלא משני לענין ליפטר דבפר' אחד דיני ממונות (לקמן דף לג.) מוכח שצריך רשות ליפטר באיסור ובאיתר משום דאי ליפטר גרידא לא היה צריך למשקל רשותא בתרתי בהוראות ודין דבאחד מיניהו קני דהוי בכללא כל דכר שמתחייב לשלם: **ואינהו** סברי מי בצעים. תימה היאך טעו בין ביליס לבצעים ואר"ת דאינהו סברי דמי ביליס דקאמר דהיינו מי בלים דכתיב (איוב ח) היגאה גמא בלי בלה וטעו בין בלים לביליס: **פסולין** למי **חטאת.** וא"ת דבפרק המוכר את הספינה (כ"ב דף עד:) משמע שהם נהרות דדרשינן ועל נהרות יכונה אלו ד' נהרות ירדן ירמוך קרמיון ופיגה ואר"ת דודאי נהרות הן ולפי שאין המים עולין ועפר וטיט מעורב בהן פסולין למי חטאת דהוי חליצה בין מים לבלים וכתיב מים חיים אל כלי (במדבר יט) ג: **אלא** אם כן רחוק ממנו כו'. והא דאמר בפרק הדר (שירובין דף סב: וסס) דאפילו ביעתא בכותחא נעא מיניה מרב חסדא כולי שני דרב הונא ולא אורי התם בפנינו ממש אייני דהא קאמר התם רב חסדא אורי בכפרי בשני דרב הונא ומיהו קשה מהא דקאמר התם (סס דף סג.) דרב המנונא לא אורי בחרתא דאתרגיז בשני דרב הונא לפי שתלמידו היה והכא משמע דחוץ לשלש פרסאות יכול להוכיח וליכא למימר דהכא אייני בתלמיד חכר ולכך שרי נמי חוץ לשלש פרסאות כמו רב חסדא דהתם דהא כיון דממשה גמרינן כדאיתא בקונטרס משמע דבתלמיד גמור אייני ודומק לומר דחרתא דאתרגיז חוץ ג' פרסאות היה ועוד דאמרינן התם (שם) בפנינו אסור ואייב מיתה ושלא בפנינו אסור ואין אייב מיתה משמע התם מתוך הסוגיא דחוץ שלש פרסאות הסוב בפנינו וחוץ של ג' שלא בפנינו ונראה **רבי** חזייה גרסינן. ולא רבי אייא כדפי' בקונטרס שאלו מעשים מבית בירושלמי) על רבי שראה אותם בעבו ודייק מיניה דעבו יש בה מאכל ישראל מדבעי למיכל בה טהרות ויש בה מחוצה לארץ מדבעם על אותו כהן שהיה עומד בלד דבחוצה לארץ וגרס התם דרבי חזייה לההוא גברא דהוה קאי בארץ העמים ועיל נמי גרס ואיתיבו סבור מי שלא בגיס קאמר: **שנים** שדנו כו'. הא דנקט שנים משום דאפילו שנים הוו ב"ד מצוף אבל ה"ה דאר נמי דייה דין מדפריך בסמוך (דף ו.) לר' אבהו מדן הדין ולשמואל לא פריך ועוד יש לדקדק מדתניא לקמן (שם) וחכמים אומרים פשרה ביחיד ובעי לפרושי טעמא דרבנן משום דמקשי פשרה לדין: **יפה** כח פשרה כו'. תימה במאי יפה כח דין נמי דומיא דפשרה שהיה מדעת שנים שדנו אין בעלי דינין יכולין לחזור בהן כיון דקיבלו עליהן ונראה דמיירי כגון דאתו לבי תרי ואמרי להו דונו אותנו כמו שרגילים לעשות הדין או עשו לנו פשרה כמו שרגילין לעשותה דבכה"ג יפה: וכי

על שם חכמתו דכתיב יאמור לחכמה אחותי את יתיר בבורות אל יתיר מאי טעמא אילימא משום דלא חכים הא קא אמרינן דחכים טובא אלא משום דלא [ט]בקיע במומי והאמר רב שמונה עשר חדשים גדלתי אצל רועה בהמה לידע איזה מום קבוע ואיזה מום עובר אלא לחלק לו כבוד לרבה בר חנה ואיבעית אימא [א]משום הא גופיה דרב בקיע במומי טפי ושרי מומי דלא ידעי אינשי ואמרי כי האי גוונא שרא רב ואתו למשרי מום עובר יורה יורה אי גמיר רשותא למה לי למישקל משום מעשה שהיה דתניא פעם אחת הלך רבי למקום אחד וראה בני אדם שמגבלין עיסותיהם בטומאה אמר להם מפני מה אתם מגבלין עיסותיכם בטומאה אמרו לו תלמיד אחד בא לכאן והורה לנו מי בצעים אין מכשירין והוא [ב]מי ביצים דרש להו ואינהו סבור מי בצעים קאמר וטעו נמי בהא [ג]מי [ד]קרמיון ומי פיגה פסולין מפני שהן מי [ה](בצעים) ואינהו סבור מדלגבי חטאת פסילי אכשורי נמי לא מכשרי ולא היא התם לענין חטאת [ו]בעינן מים חיים הכא אכשורי כל דהו מכשרי תנא באותה שעה גזרו [ז]תלמיד אל יורה אלא אם כן נוטל רשות מרבו תנחום בריה דרבי אמי איקלע לחתר דרש להו [ח]מותר ללתות חיטין בפסח אמרו לו לאו ר' מני דמן צור איכא הכא [ט]ותניא יתלמיד אל יורה הלכה במקום רבו אלא אם כן היה רחוק ממנו שלש פרסאות כנגד מחנה ישראל אמר להו [י]לאו אדעתאי רבי חייא חזייה להההוא גברא דהוה קאי בבית הקברות אמר ליה לאו בן איש פלוני כהן אתה אמר ליה אין אבוה דההוא גברא גבה עינים הוה נתן עיניו בגרושה וחיללו [יא]פשיטא לפלגא הא קאמר דמהני על תנאי מאי תא שמע דאמר ליה רבי יוחנן לרב שמן הרי אתה ברשותינו עד שתבא אצלנו [יב]גופא אמר שמואל ב' שדנו דיניהם דין אלא שנקרא ב"ד חצוף יתיב רב נחמן וקאמר להא שמעתא איתיביה רבא לרב נחמן [יג]אפילו שנים מזכין או שנים מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין ואי איתא להוו כשנים שדנו שאני התם דמעיקרא אדעתא דתלתא יתיבי הכא לאו אדעתא דתלתא יתיבי איתיביה [יד]רבן שמעון בן גמליאל אומר הדין בשלשה ופשרה בשנים ויפה כח פשרה מכח הדין ששנים שדנו בעלי דינין יכולין לחזור בהן [טו]ושנים שעשו פשרה אין בעלי דינין יכולין לחזור בהן וכי

רב דיהיבי [יז]להו רשותא למידן ולא להתיר בכורות (ע"א): **על פנאי.** כגון עד שנה או עד שנתים ולא יותר: **מאי.** מהני בתוך הזמן או לא: **לרב שמן.** כשהיה פורש ממנו ויורד לנבל: **כרשוסיונו.** רשות נתונה לך לדון: **אפילו שנים מזכין כו'.** משנה היא [וזה בורר] (לקמן דף סט.): **יוסיפו הדיינין.** דהוה ליה כמאן דלא הוה התם ואשתכח דתרי הוא דהוי ואלו בענין מעיקרא תלתא דאי נמי גמר דינא בתרי דהוי רובא שפיר דמי: **שנים שעשו פשרה אין בעלי דינין יכולין לחזור בהן.** שהרי נתרצו ועל פיהן עשו: גברא

על שם חכמתו. שהיה רב מכם ביותר קרי ליה בן אחותו: **הא קאמר דחכים טובא.** דהא תרגם דעל שם חכמתו קריה בן אחותו: **לחלק כבוד לרבה.** כדי שיתנהגו בו בני בבל כבוד שבבן ליה הא דאיכותא דאילו לרב הוו נהגי ביה יקר בגלו הכי: **אי בעיים אימא.** הא דקאמר אל יתיר: **משום היא גופא.** משום הא מילתא דקאמר שמונה עשר חדשים גדלתי וכו': **דלא ידעי אינשי.** אינו ניכר לרבים שהוא מום: **בטומאה.** לא הוו מקפידין לטהר כליהם: **מי בצעים.** אגם מרים"ק בלע"ז: **אין מכשירין.** וממימי בצעים אנו לשין הלבן לא מקבלה עיסה טומאה: **מי ביליס.** הלא עיסה בביליס של תרנגולת ואות: **קרמיון ופיגה.** נהרות של אגמים: **פסולין.** למי חטאת מפני שהן מי בצעים ואנו מים חיים אל כלי) בעינן: **נוטל רשות מרבו.** וכי יכיר ליה רבו רשותא מידק דייק ביה שיהא לשונו פתוח ולא יטעו השומעין את דבריו: **לחתר.** מקום: **מוסר לנאות.** לגרות מעט במים ולכותשן במכתשת ולא חייסינן לחימוץ הואיל וכותשן מיד: **כנגד מחנה ישראל.** דכל מאן דבעי מילתא חזיל לגבי משה דכתיב (שמות לג) והיה כל מבקש ה' וגו' אע"ג שהמחנה ג' פרסאות ואתו לגבי משה רבותא דמשה שאני. מחנה ישראל ג' פרסאות דכתיב (במדבר לג) ויחנו על הירדן מבית הישימות עד אבל השטים ואמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא אתרא והוה תלתא פרסי בעירובין (דף נה:) וביומא (דף עה:): **רבי חייא חזייה כו'.** לא אתפרש לן מאי בעיא הכא ונראה בעיני דהא אתא לאשמעינן אף על גב דרבי חייא תלמידו דרבי הוה ונמקומו דר' הוה לא אלך לו כבוד לרבי מלהפריש זה מן האיסור דלענין אפרושי מאיסורא אין כאן מורה הלכה לפני רבו כדאמרינן פרק הדר עם הנכרי (שירובין סג.) ובמס' שביעית ירושלמי בפרק שלם אלרגת (פ"ו ה"ח) מצאתי בההוא עובדא דההוא דקאי בבית הקברות לא גרסינן ביה רבי חייא אלא רבי הוה ובני דברים הללו ראה רבי בעבו דמי ביליס אין מכשירין והאי לא גרסינן דהוה קאי בבית הקברות אלא בעבו שבה ארץ ישראל ויש בה ארץ העמים וראה אותן העומדים בגבול ארץ ישראל שהיו מגבלין עיסותיהן בטומאה ותמה עד שאמרו לו תלמיד אחד בא לכאן כו' וחזר וראה אותו כהן עומד (א) בקצה העיר אחוז בגבול ארץ ישראל אמר לו והכי הוא זה ארץ העמים שנזרו עליה טומאה בבית הקברות ואמר ליה לאו בן איש כהן פלוני אתה כו' ולכך נשנו מעשים הללו זה אצל זה: **נכה עיניים.** הלך אחר עיניו: **נתן עיניו בגרושה.** ונשאה וממנה נולדתי והריני חלל: **לפלגא.** כגון בלתי (ברכות כו.) שונג הייתי לבי [חצוף]. שפגרו על תקנת חכמים (לעיל ג.). **ואחד** אומר איני יודע יוסיפו הדיינין. ואפ"ג דלא הוה פליג עליהו הוי בטל ממיעוטא, כי אמר איני יודע הוי כמי שלא יבא כדין ומתלת הדין בשנים ואתו תלתא בעינן (לקמן כט.).

עין משפט נר מצוה

לו א טוש"ע י"ד סימן רמב סעיף כו (ין):
לח ב מיי' פ"ח מהלכות טומאת אוכלין הל' ה
ג וסי' שם הלכה ח:
לט ג ד מיי' פ"ו מהל' פרה אדומה הלכה י
ועיין בהגהות:
מ ה ו מיי' פ"ה מהל' מ"ת הלכה כ והלכה ג סמג עשין יג טוש"ע י"ד סימן רמב סעיף ד:
ז (מיי' פ"ה מהל' מתנ הלכה ז):
ח מיי' פ"ד מהלכות סנהדרין הלכה ח ט:
מא ט מיי' פכ"ב מהל' סנהדרין הלכה ו סמג עשין קו טוש"ע מ"מ סימן יב סעיף ז:

רבינו חננאל

ואקשינן למה לי למשקל רשותא בהוראה אי גמיר רשותא ורה ואי לא גמיר רשותא למה ליה ואסיק' אע"ג דגמיר בעי רשותא משום אותו תלמיד שהורה מי ביצים אין מכשירין ולא פירש כי מי ביצים החלמון שלהן הוא והשומעין חשבו כי מי בצים הן כדכתיב היגאה גמא בלא בצה וגו'. וטעו בהא דתנן בפרה פרק ח' מי קרמיון ומי פיגה פסולין לנבי חטאת מפני שהן מי בצים אינהו סבור מדלגבי חטאת פסולין אכשורי נמי לא מכשרי ולהו מגבלי עיסותיהן בטומאה ואמר להן ר' מפני מה אתם מגבלין בטומאה אמרו לו תלמיד אחד בא לכאן והורה לנו מי בצים אין מכשירין. ואסיק' ולא היא התם לענין חטאת בעינן מים חיים אבל להכשיר כל מים מכשרי באותה שעה גזרו תלמיד אל יורה הלכה אלא אם כן נטל רשות מרבו: רשותא לפלגא מהני מר' דיהב רשותא לרב להוראה ולדין ולא נתן לו רשות להתיר בכורות הנה רשות במקצת מהני על תנאי נמי מהני מהא דא"ל ר' יוחנן לרב שמן בר אבא הרי אתה ברשותנו להוראות ולדין על תנאי שתבוא אצלנו: **אמר** שמואל שנים שדנו דייניהם דין אלא שנקראו בית דין חצוף:

מסורת הש"ס

א) ב"ל נכה, ב) כ"ב עד: פרה פ"ח מ"י, ג) (כמשנה אוהלות כ"ה), ד) (ספרים מ.), ה) עירובין סג., ו) (ברכות כו. וס"ל), ז) (לעיל ג. ס"ע), ח) (לקמן מט.), ט) (תוספתא פ"ל מ"ט), י) (במדבר יט), כ) ב"ל ליה, ל) (וכב"ב ד"ה תרגע בתנו עוד עיינין אחר), מ) (רש פרק ו דביצים).

תורה אור השלם

1. אֲמֹר לְחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע לְבִינָה תִקְרָא:
משלי ז ד

גליון הש"ס

תוס' ד"ה יפה כו' תיסה. עיין מורי אבן מגילה דף מ ע"ב ד"ה אין כן:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבי עומד בקצה העיר:

לעזי רש"י

מרים"ק. ביצה. מקווה מים רדודים.

מוסף רש"י

לאו אדעתאי. לא נתמי לבי (ברכות כו.) שונג הייתי חצוף. שפגרו על תקנת חכמים (לעיל ג.). **ואחד** אומר איני יודע יוסיפו הדיינין. ואפ"ג דלא הוה פליג עליהו הוי בטל ממיעוטא, כי אמר איני יודע הוי כמי שלא יבא כדין ומתלת הדין בשנים ואתו תלתא בעינן (לקמן כט.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com